

УДК633.1:631.51 (477.7)

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗБІЛЬШЕННЯ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА У СУЧАСНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ

Смірнова І. В., асистент
Стройнов В. В., Цветков О. С., магістранти
Миколаївський національний аграрний університет
Бакланова Т. В., канд. с. – г. наук, доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Зернове господарство України є стратегічною і найбільш ефективною галуззю народного господарства. Зерно і вироблені з нього продукти завжди були ліквідними, оскільки вони становлять основу продовольчої безпеки держави. Нині подальший розвиток галузі вимагає ґрунтовної економічної оцінки, перегляду цілого ряду позицій щодо техніко-технологічних, організаційно-економічних, біотехнологічних та ринкових умов функціонування всього комплексу.

На стан виробництва зерна суттєво впливають зміни природно-кліматичних умов, фітосанітарного стану полів, порушення технологічних процесів вирощування сільськогосподарських культур, тому виникла необхідність прийняття низки законодавчих та нормативно-правових актів, якими визначено напрями розвитку сільського господарства та державного контролю за функціонуванням вітчизняного ринку зерна.

Науково-технічний прогрес в селекції сільськогосподарських культур може бути досягнутий лише за рахунок наукових розробок у біотехнології, фізіології і біохімії рослин, фітопатології, мікробіології тощо, для одержання і оцінки вихідного матеріалу, створення сортів і гібридів на основі реалізації принципово нових технологічних схем, які передбачають чітку взаємодію генотипу із мікробними угрупованнями та довкіллям.

Рівень урожайності сортів і гібридів при застосуванні розроблених в установах НААН та інших наукових закладах України технологій становить: озимої пшениці – 8,0-11,0 т/га, сої – 4,5-5,5 т/га, озимого ріпаку – 5,0-6,0 т/га. Такого рівня підвищення врожайності можливо досягнути шляхом оптимізації структури посівних площ та дотримання науково обґрунтованого чергування культур у сівозміні, застосування мінімізованих вологозберігаючих систем обробітку ґрунту, покращення мінерального живлення рослин, освоєння інтегрованих систем захисту рослин, більш повного використання досягнень селекції і насінництва, підвищення якості зерна та розвитку інфраструктури ринку.

У сучасному землеробстві доцільно впроваджувати розроблені технології вирощування сільськогосподарських культур із застосуванням системи No-till в короткоротаційних сівозмінах, моделі короткоротаційних сівозмін для агроформувань різних форм власності, які забезпечують покращення фітосанітарного стану та розширене відтворення родючості

грунту; технологічні прийоми щодо застосування біопрепаратів та регуляторів росту рослин, мікроелементів на посівах озимої та ярої пшениці; адаптивні технології вирощування пшениці озимої, ячменю ярого, гречки і інших сільськогосподарських культур в сівозміні. Ці технології передбачають бактеризацію насіння азотфіксуєчими і фосформобілізуєчими бактеріями, застосування системи мінерального живлення рослин, враховуючи їх потреби за основними фазами вегетації, у тому числі у критичні періоди розвитку, застосування інтегрованої системи захисту від шкочинних об'єктів.

Доцільно ширше впроваджувати науково-практичні рекомендації щодо виробництва насіння зернових і зернобобових культур на основі застосування біопрепаратів та сучасних регуляторів росту рослин, заходів щодо підвищення ефективності вирощування зернових колосових культур, зокрема і в зоні Південного Степу України. Продуктивність і прибутковість нових, інтенсивних сортів пшениці озимої, тритикале озимого як і більшості сільськогосподарських культур на основі розробки оптимальних норм добрив, строків і способів їх внесення у адаптивних технологіях вирощування, що сприяє підвищенню врожайності зерна у межах 24,4-63,7 %, залежно від рівня зволоженості ґрунту (погодно-кліматичних умов року вирощування культури).

Чисельними науковими і виробничими дослідженнями встановлено, що вирощування сільськогосподарських культур в короткоротаційній сівозміні за системою No-till в умовах Півдня України, забезпечує збільшення запасів продуктивної вологи в ґрунті на період сівби до 30 % та призводить до більш ефективного її використання впродовж усього вегетаційного періоду. Зазначене істотно залежить від родючості ґрунту та вмісту в ньому органічної речовини.

Застосування біотехнологічних методів у сучасному землеробстві дозволяє підвищувати ефективність селекції, створювати вихідний матеріал, забезпечує отримання високих урожаїв сільськогосподарських культур, знижує ураження фітопатогенами, підвищує родючість ґрунту та сприяє економії значної кількості мінеральних азотних добрив.

Загалом за дотримання основних законів землеробства, а саме обґрунтованого чергування сільськогосподарських культур, добору їх в складі бобових, правильного застосування добрив, обробітку ґрунту тощо, будуть зберігатись основні показники родючості ґрунту. За цих умов продуктивність усіх рослин формуватиметься стабільною. Зернові ж культури, як це встановлено багатьма дослідженнями, незалежно від умов років вирощування будуть забезпечувати не лише сталу врожайність, а і відповідно високу якість зерна.